

ÚOOÚ: Mají veřejné osoby právo na ochranu soukromí?

8. 7. 2014 13:34

Úřad pro ochranu osobních údajů zahájil správní řízení s deníkem MF Dnes za zveřejnění policejních odposlechů mezi bývalým premiérem Petrem Nečasem a jeho partnerkou Janou Nagyovou. Důvodem je, že obsah zmíněných odposlechů má charakter vysloveně soukromého sdělení, tzv. z kuchyně, a jeho zveřejněním došlo k poškození práv obou jmenovaných. Médium se brání, že i tato část odposlechů je důležitá pro pochopení kontextu toho, jak byl v době Nečasovy vlády řízen stát a pod jakým tlakem tehdejší premiér rozhodoval.

Foto: tan

Popisek: RNDr. Igor Němec, předseda Úřadu na ochranu osobních údajů

Toto zdůvodnění je však zpochybňováno nejen P. Nečasem a J. Nagyovou i odborníky z Úřadu pro ochranu osobních údajů ([ÚOOÚ](#)), kteří zahájili správní řízení, ale také novináři z jiných médií. Například šéfredaktor týdeníku Respekt Erik Tabery se v [rozhovoru](#) pro internetovou televizi DVTV vyjádřil, že obecně sice je pro zveřejňování odposlechů politiků, ale v tomto případě byl charakter obsahu odposlechů soukromý a jeho zveřejněním byla porušena novinářská etika a právo postižených na ochranu osobnosti.

Jeho názor podporuje i skutečnost, že MF Dnes odposlech soukromých hovorů zařadila jako pokračování části odposlechů, v níž Nečas s Nagyovou hovoří mj. o obsazování funkcí a zákulisních jednáních, jejichž zveřejnění může být posuzováno jako veřejný zájem. Druhý den však vyšel článek obsahující pasáže intimního charakteru, u nichž je veřejný zájem použitý spíše účelově.

„Abych pochopil, jak se v této zemi rozhodovalo, kdo to řídil, nepotřebuji vědět, jak si intimně říká křestními jmény. A musí se velmi citlivě umět oddělit, v jakém kontextu jsou ty věty říkány. Je na zodpovědnosti novináře, aby uměl rozdělit, co je veřejným zájmem, ale rozhodně není veřejným zájmem, jak si dva partneři říkájí zdobnělinami,“ řekl k této kauze v rozhovoru pro internetový deník Insider RNDr. Igor Němec, předseda ÚOOÚ.

Na doplňující otázku, kde je tedy hranice mezi veřejným zájmem a ochranou soukromí, která rozhoduje o tom, zda bude médium postihováno, nebo ne, dodává: „Určitě je veřejným zájmem, aby se veřejnost dozvěděla, jakým způsobem se obsazují vysoké funkce. Ale od toho je licence novináře, aby to uměl popsat, aniž by ty odposlechy doslova přepsal. Sám víte, že do mobilu říkáme soukromě různé věci expresivně a třeba i s nadsázkou, jak bychom veřejně nikdy neřekli. Třeba v případě, když řeknete - já bych ho zabil. Z těch, co jsou účastni celého kontextu, si asi nikdo nemyslí, že budete vraždit. Ale je to teze, která zní strašlivě, když se přepíše. Proto se s odposlechy, s přímou řečí, musí zacházet velmi opatrně, protože lidé tam říkájí jiné věci než normálně.“

S ohledem na probíhající správní řízení se k tomuto případu nechce dr. Igor Němec více vyjadřovat, aby se vyhnul podezření z předpojatosti. Podobně zdrženlivý je ke komentování již udělené správní pokuty Ministerstvu vnitra za to, že podle ÚOOÚ nezabránilo Robertu Šlachtovi, řediteli Útvaru pro ochranu osobních údajů, aby předal České televizi video ze zadržení Jany Nagyové v jejím bytě. Postižený se však odvolal, takže případ bude řešit rozkladová komise a jeho uzavření není dosud pravomocné.

Předseda ÚOOÚ Igor Němec se však 19. června v Senátu při projednávání výroční zprávy svého úřadu na téma neoprávněného zveřejňování citlivých osobních údajů obecně vyjádřil:

„My jsme povinni zasáhnout v případě, když noviny otisknou intimní odposlechy, když starosta zveřejňuje osobní údaje občanů a nemá k tomu oporu v žádném zákoně, když někdo založí registr dlužníků bez opory v zákoně a bez souhlasu těch, kterých se to týká a které to často v rozporu se zákonem citelně poškozujje. A to přesto, že velká skupina občanů si myslí, že na tyto informace má právo. Nemá!“

Od Ivánka po Nagyovou

Zveřejnění policejních odposlechnů se v posledních letech stalo v našich médiích věcí obvyklou. Od fotbalového Ivánka, přes kauzy Biolíh, Berka, Kolibřík a Mazánek až po případ Nečas a Nagyová. Odstartovala jimi řada skandálů, ale také debat, zda zveřejňování odposlechnů je legální, nebo se jedná o trestný čin. A zda veřejně známé nebo politicky činné osoby mají právo na větší ochranu svého soukromí než běžní občané.

První odpověď je jednoznačná. Článek 13 Listiny základních práv a svobod stanoví: „Nikdo nesmí porušit listovní tajemství ani tajemství jiných písemností a záznamů, ať již uchovávaných v soukromí, nebo zasílaných poštou anebo jiným způsobem, s výjimkou případů a způsobem, který stanoví zákon.“ Novináři žádnou takovou výjimku ze zákona nemají.

Také článek 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod stanoví, že „každý má právo na respektování soukromého obydlí, života a korespondence“. Rovněž podle výroku Ústavního soudu ČR je nezpochybnitelné, že pořizování odposlechnů je odůvodnitelné jen ve výjimečných případech a jejich zveřejnění v médiích připadá v úvahu až ve chvíli, kdy byly

odposlechy uvedeny jako důkaz při soudním přelíčení, nikoli však předtím. To samozřejmě vrhá i zvláštní světlo na serióznost média, které k tomu kroku přistoupí.

„Zjišťování toho, kdo médiím tyto odposlechy poskytl, součástí správního řízení nebude, protože tuto skutečnost již šetří policie jako trestný čin. Nebudeme rovněž řešit média, která odposlechy následně přetiskla, protože ta již čerpala z otevřeného zdroje,“ vysvětlil v rozhovoru pro deník Insider RNDr. Igor Němec.

Druhá odpověď již tak jednoznačná není, protože české zákony i mezinárodní dokumenty zaručují stejná práva každému jedinci bez rozdílu. Přesto existují lidé, kteří zdánlivě požívají menších záruk na ochranu soukromí, cti a důstojnosti. Jsou to především tzv. VIP., kterým se denně věnují média. Nejde o to, že by tyto osoby měly menší právo na ochranu soukromí, ale tím, že samy a dobrovolně vystoupily na veřejnost (a tím se vystavily jejímu zájmu), je u nich pojem soukromí „užší“, nebo naopak prostor, který zajímá veřejnost (se zdůvodněním veřejného zájmu mnohdy oprávněně) mnohem širší než u běžných občanů.

Zákonný nárok

Každý má oblast soukromí jinak širokou, ale i minimální oblast soukromí vysoce postaveného politika má před zákonem stejný nárok na ochranu jako široké soukromí běžného občana, uvádí ve své diplomové práci Média, veřejný zájem a soukromí veřejně činných osob Lenka Smyčková.

Jak ale řešit situaci, kdy se překrývají dvě základní práva, tedy právo na soukromí s právem na informace (což není zdaleka jen případ soukromých odposlechů P. Nečase a J. Nagyové)?

Podle nálezu Ústavního soudu ČR z roku 1998 je při střetu těchto dvou základních práv především věcí obecných soudů, aby s přihlédnutím k okolnostem každého případu zvažily, zda jednomu právu nebyla bezdůvodně dána přednost před právem druhým.

Obvyklou praxí v těchto případech je vyžívání takzvaného testu proporcionality, jak jej užívají české i evropské soudy, ale také Úřad pro ochranu osobních údajů. V tomto testu jde v podstatě o to, zda v konkrétním případě dostane přednost právo na informace (obvykle zaštitěná veřejným zájmem), nebo právo na soukromí.

Partner článku

<http://www.vzory.cz/temata/ochrana-osobnich-udaju/maji-verejne-osoby-pravo-na-ochranu-soukromi/#more-2026>

<http://www.krajskelisty.cz/stredocesky-kraj/5787-maji-verejne-osoby-pravo-na-ochranu-soukromi-aneb-od-ivanka-po-janu-nagyovou-odpovida-urad-pro-ochranu-osobnich-udaju.htm>

<http://www.youtube.com/watch?v=9rhZ2AW8GxA>